

MESTNA OBČINA KOPER
COMUNE CITTA' DI CAPODISTRIA

Koncept trajnostne urbane strategije mesta Koper

Koper, april 2015

Podatki o gradivu

Naslov: **Koncept trajnostne urbane strategije mesta Koper**

Kraj in datum izdelave: *Koper, april 2015*

Faza/ namen: *koncept*

Naročnik: **Mestna občina Koper,**
Verdijeva ulica 10, 6000 Koper

Izdelovalec/ prostorski načrtovalec: **PS Prostor, d.o.o.**
Pristaniška 12, 6000 Koper

Direktor:

Gorazd KOBAL, univ.dipl.inž.arh.

Odgovorni vodja projekta:

Sodelavka:

Gorazd KOBAL, univ.dipl.inž.arh.
ZAPS A-0076

Eva Bolčič, univ.dipl.inž.kraj.arh.
ZAPS KA- 1614

Podpis/ žig: _____

Podpis/ žig: _____

Vsebina gradiva

Kazalo

1. IZHODIŠČA	5
1.1 Uvod	5
1.2 Trajnostni urbani razvoj in trajnostna urbana strategija	5
1.3 Prednostne osi razvoja Evropske kohezijske politike	6
1.4 Strateška razvojna izhodišča države	6
1.5 Strateška razvojna izhodišča Obalno- kraške regije	7
2. URBANO OBMOČJE KOPER.....	11
2.1 Zasnova in razvoj poselitvene mreže	11
2.2 Opredelitev urbanega območja za izvajanje trajnostne urbane strategije	11
3. IZZIVI URBANEGA OBMOČJA	13
3.1 Demografski oris in trendi demografskega razvoja	13
3.1.1 Demografski oris	13
3.1.2 Trendi demografskega razvoja	14
3.2 Družbene razmere	15
3.3 Gospodarske razmere	15
3.4 Stanje okolja	16
3.4.1 Onesnaženost zraka	16
3.4.2 Stanje voda	17
3.4.3 Onesnaženost tal	18
3.4.4 Obremenitve s hrupom	18
3.4.5 Svetlobno onesnaževanje	18
3.5 Prostorske razmere	18
3.6 Razvojni izzivi	19
3.6.1 Izzivi demografskega razvoja	19
Demografski problemi in razvojni izzivi urbanega območja Kopra:.....	20
3.6.2 Izzivi na področju razvoja družbe in gospodarstva	20
Gospodarski problemi in razvojni izzivi urbanega območja Kopra::.....	21
3.6.3 Izzivi varstva okolja in prostorskega razvoja.....	21
4. VIZIJA RAZVOJA URBANEGA OBMOČJA KOPER	23
4.1 Vizija razvoja urbanega območja Koper	23
4.2 Učinki in sinergije v širšem prostoru	23

5. STRATEŠKI IN OPERATIVNI CILJI DRUŽBENEGA, GOSPODARSKEGA IN URBANEGA RAZVOJA TER VARSTVA OKOLJA	25
5.1 Cilji na področju razvoja družbenih in gospodarskih dejavnosti	25
5.2 Cilji na področju varstva okolja in prostorskega razvoja	25
6. AKTIVNOSTI ZA REŠEVANJE RAZVOJNIH IZZIVOV IN URESNIČEVANJE ZASTAVLJENIH CILJEV	28
7. ZAKLJUČEK	29

1. IZHODIŠČA

1.1 Uvod

Evropska politika regionalnega razvoja temelji na konceptu kohezijskih politik in programov, ki opredeljujejo vsebinske cilje, usmeritve in prioritete kakor tudi orodja in mehanizme za njihovo implementacijo, vse od načrtovanja, financiranja, realizacije do spremljanja učinkov in rezultatov. Republika Slovenija je v okviru izvajanja teh politik sprejela odločitev, da instrument celostne teritorialne naložbe uporabi pri izvajanju ukrepov za celoviti in trajnostno naravnani razvoj mest oziroma širših urbanih območij.

Mesta in druga urbana naselja kljub relativni majhnosti ali pa morda ravno zato predstavljajo ogrodje slovenskega poselitvenega sistema. Zasnova poselitve sloni na dvostopenjskem policentričnem sistemu urbanih središč, ki s središči nacionalnega in regionalnega pomena ter nanje navezanih lokalnih središč v vplivnih območjih zagotavljajo čim boljše dostopnost urbanih funkcij in vsebin čim večjemu deležu prebivalstva. S tem se ohranja pogoje za poseljenost, gospodarsko in družbeno aktivnost čim večjega dela države, čim manjše razlike med regijami in znotraj njih.

Mesta in druga urbana naselja so v povezavi s svojim podeželskim gravitacijskim zaledjem pomembna kot središča lokalnega razvoja, na ravni regije in države pa se preko prometnih koridorjev povezujejo v omrežje regionalnih in državnih urbanih središč, vse bolj pa se poudarja tudi pomen čezmejnih urbanih povezav zlasti na obmejnih območjih.

Z vlaganjem v razvoj mest oziroma urbanih središč kot nosilcev gospodarskega in družbenega razvoja ustvarjamo pogoje za kakovostno bivanje in delo v mestih, vplivamo na boljše pogoje v širšem zaledju teh naselij in ne nazadnje krepimo njihovo konkurenčnost v širšem evropskem prostoru.

1.2 Trajnostni urbani razvoj in trajnostna urbana strategija

Trajnostni urbani razvoj temelji na načelu notranjega razvoja urbanih območij, ki poudarja izkoriščanje potenciala degradiranih, prostih in slabo izkoriščenih površin za razvoj znotraj urbanih območij, temelji na primerjalnih prednostih posameznega območja ter spodbuja in krepi funkcionalno povezovanje in součinkovanje mest z okolico in z drugimi mesti.

Trajnostni razvoj urbanih območij bo v Sloveniji podprt skozi instrument celostnih teritorialnih naložb. Instrument je usmerjen v izvajanje integralnih projektov urbanega razvoja in celovite urbane prenov, ki povezujejo aktivnosti za izboljšanje kakovosti bivalnega okolja in varnosti življenja v mestih, energetske učinkovitost, trajnostno mobilnost in dostopnost, razvoj kreativnih industrij, razvoj podjetništva ter socialno vključenost. Tako je ključni namen in cilj instrumentov ustvarjanje pogojev za večjo konkurenčnost urbanih območij s poudarkom na trajnostni naravnosti in usklajenosti gospodarskih, družbenih in okoljskih vidikov.

Trajnostna urbana strategija predstavlja formalno obliko dokumenta v okviru instrumenta celostnih teritorialnih naložb izbranih mest in urbanih območij, na podlagi katere bo omogočeno črpanje finančnih sredstev iz evropskih kohezijskih skladov.

1.3 Prednostne osi razvoja Evropske kohezijske politike

Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020 opredeljuje prednostne osi razvoja:

- mednarodna konkurenčnost raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij, zeleno gospodarstvo;
- dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast;
- trajnostna raba in proizvodnja energije in prometna omrežja;
- prilagajanje na podnebne spremembe;
- boljše stanje okolja in biotske raznovrstnosti;
- izgradnja infrastrukture in ukrepi za spodbujanje trajnostne mobilnosti;
- spodbujanje zaposlovanja in transnacionalna mobilnost delovne sile;
- socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine, aktivno staranje in zdravje;
- znanje, spretnosti in vseživljenjsko učenje za boljšo zaposljivost;
- učinkovita javna uprava, delovanje pravne države, izboljšanje institucionalnih zmogljivosti, podpora in razvoj nevladnih organizacij in krepitev zmogljivosti socialnih partnerjev.

Instrument celostnih trajnostnih naložb v trajnostni urbani razvoj povezujejo ukrepe iz prednostnih osi 1, 3, 4, 5 in 7 na področjih:

- izboljšanje konkurenčnosti, poslovnega okolja in podpora podjetništvu;
- trajnostna raba energije, podpora energetske učinkovitosti in uporabi obnovljivih virov energije v javni infrastrukturi in stanovanjskem sektorju ter spodbujanje nizkoogljičnih strategij za mestna območja;
- izboljšanje stanja okolja v urbanih območjih in varnosti pred nesrečami.

1.4 Strateška razvojna izhodišča države

Strategija prostorskega razvoja Slovenije je temeljni državni dokument o usmerjanju razvoja v prostoru. Podaja okvir za prostorski razvoj na celotnem ozemlju države, za posamezne regije in problemska območja ter postavlja usmeritve za njihov razvoj v evropskem prostoru. Določa zasnovo urejanja prostora, njegovo rabo in varstvo. Prostorska strategija izhaja iz upoštevanja družbenih, gospodarskih in okoljskih dejavnikov prostorskega razvoja. V skladu z načelom vzdržnega prostorskega razvoja, ki je njeno temeljno načelo, prostorska strategija uveljavlja smotrno rabo prostora ter varnost življenja in dobrin. Poudarja prizadevanja za ohranitev

prepoznavnosti prostora in krepitev identitete Slovenije ter njenih lokalnih oziroma regionalnih identitet, kar v razmerah evropske konkurence ponuja primerjalne prednosti.

Razvoj poselitve se prednostno usmerja v urbana naselja. Za skladen prostorski razvoj na ravni države se spodbuja in krepi dvostopenjski policentrični urbani sistem. Razvoj mest se načrtuje celovito, pri čemer se zagotavlja vitalnost in kakovost bivalnega prostora.

V nadaljevanju so povzete relevantne vsebine in usmeritve, ki se nanašajo na prostor Mestne občine Koper, vlogo mesta Koper v državnem in regionalnem okviru, kakor tudi splošnejša načela in usmeritve za opredeljevanje strateških razvojnih usmeritev in načrtovanje posameznih prostorskih sistemov.

Obalni prostor združuje območja kakovostnih naravnih in kulturnih značilnosti krajine v povezavi s somestjem Kopra, Izole, Pirana in Portoroža. Strateška usmeritev je, da se na območju še naprej spodbuja razvoj turizma, transporta, industrije, kmetijstva in ribolova, torej dejavnosti, ki izhajajo iz specifičnih primerjalnih prednosti in potencialov obalnega in obmejnega prostora. Ob tem naj se zagotavlja celovito prostorsko zasnovo Obale, kjer bodo usklajeni interesi razvojnih dejavnosti s prostorskimi možnostmi in varstvenimi zahtevami. V tem okviru naj se obalno somestje Koper- Izola- Piran razvija kot urbano središče nacionalnega pomena, kar pomeni krepitev funkcij, ki sodijo v tako središče vključno z medsebojnim usklajevanjem in delitvijo funkcij med posameznimi naselji. Na mednarodni ravni se obalno somestje povezuje s sosednjimi regijami Italije in Hrvaške.

Koper v kontekstu obalnega somestja predstavlja osrednje urbano središče oziroma nosilca najpomembnejših urbanih funkcij. Koper se na državni in mednarodni ravni razvoja v pomembno državno tovarno prometno vozlišče in morsko pristanišče. Koprsko pristanišče predstavlja enega pomembnejših pristanišč severnega Sredozemlja.

1.5 Strateška razvojna izhodišča Obalno- kraške regije

Obalno-kraška regija je ena od dvanajstih statističnih regij Slovenije. Kot obmorska regija s submediteranskim podnebjem je edina regija z izhodom na morje. Naravne danosti ji omogočajo razvoj turizma, prometa in gojenje posebnih kultur v kmetijstvu. Na ravni regije je trend naraščanja števila prebivalstva (v obdobju 2008-2013 se je število prebivalcev povečalo za 4,2%, kar je dvakrat več kot je slovensko povprečje). Število prebivalcev se je povečalo predvsem zaradi priselitev, to pa je imelo pozitiven učinek na izobrazbeno strukturo. Občine Obalno-kraške regije so Divača, Hrpelje-Kozina, Izola, Komen, Mestna občina Koper, Piran in Sežana, pri čemer so nosilci urbanega, gospodarskega in družbenega razvoja pretežno zgoščeni na območju obalnega somestja Koper- Izola- Piran.

V fazi izdelave je Regionalni razvojni program za Južno Primorsko regijo za obdobje 2014-2020. Regija bo tudi v prihodnjem sedemletnem obdobju izvajanja evropske kohezijske politike krepila doslej uspešna področja, perspektivo pa vidi predvsem na področjih logistike in turizma. Razvojne prioritete regije so:

- krepitev konkurenčnosti gospodarstva in ustvarjanje novih zaposlitvenih možnosti;
- znanje in krepitev usposobljenosti za delo;
- storitve za podporo kakovosti življenja ter
- trajnostna organizacija in obvladovanje vplivov na okolje.

V skladu z dolgoročno strategijo in cilji Slovenije ter usmerjanjem sredstev iz evropskih strukturnih skladov in sredstev ustreznega lastnega sofinanciranja se bo v obdobju 2014-2020 Obalno-kraška regija usmerila predvsem v razvoj dejavnosti, ki pospešujejo družbeno ekonomski razvoj regije. Zasledovala bo dva glavna cilja kohezijske politike, in sicer vlaganje v rast in delovna mesta ter evropsko teritorialno sodelovanje. Za uresničevanje razvojnih prioritet in doseganje zastavljenih ciljev je ključna vloga urbanih središč, zlasti obalnega somestja, med katerimi je urbano območje Kopra središče z največ urbanih funkcijami in najpomembnejšimi gospodarskimi in družbenimi akterji razvoja.

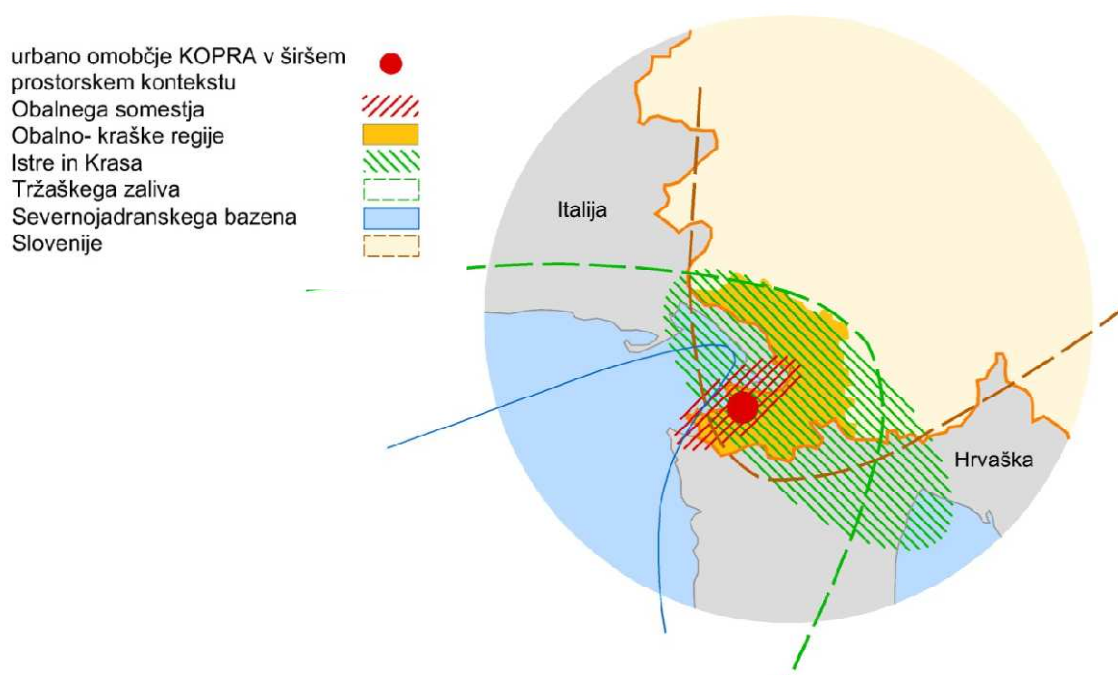
Obalno-kraška regija se bo kot čezmejno in transnacionalno območje usmerila k čezmejnemu celovitemu obvladovanju naravnega tveganja ter skupnega obravnavanja onesnaževanja, prilagajanja podnebnim spremembam ter obvladovanju tveganja, zlasti glede zaščite pred poplavami in obalne zaščite. Za doseganje kritične mase si obeta učinkovito sodelovanje na področju raziskav in inovacij ter IKT s spodbujanjem inovativnih grozdov, centrov usposabljanja in poslovnih inkubatorjev ter pametnih povezav med poslovnim sektorjem ter raziskovalnimi in visokošolskimi središči. Na področju čezmejnih povezav so aktualna skupna vlaganja:

- pri souporabi skupnih javnih storitev (npr. na področju predelave odpadkov in čiščenja voda), zdravstvene infrastrukture, izobraževalnih objektov in opreme, dostopnosti, socialne infrastrukture, IKT, infrastrukture raziskav in inovacij, zelene infrastrukture, sistemov obvladovanja nesreč ter delovanja reševalnih služb;
- pri razvoju čezmejnih prometnih in drugih infrastrukturnih povezav;
- pri spodbujanju čezmejne mobilnosti delovne sile.

K uresničevanju zastavljenih širših ciljev regije bo aktivno usmerjen tudi razvoj urbanega območja Kopra, kjer so v tem okviru pomembni naslednji projekti:

- Za krepitev konkurenčnosti gospodarstva in zaposlovanje v regiji bodo ustanovljene podpirne institucije in infrastruktura za spodbujanje podjetništva, medpodjetniško sodelovanje in konkurenčno gospodarstvo.
- Z usklajenim prostorskim načrtovanjem obalnega prostora se bo integralno pristopilo k urejanju in upravljanju z obalnim prostorom, medsebojnemu usklajevanju in razmeščanju posameznih rab in dejavnosti vzdolž celotne slovenske obale. V tem kontekstu je na urbanem območju Kopra eden pomembnejših razvojnih projektov celovita ureditev obale med Izolo in Koprrom.

- Za krepitev kvalitete življenja, za zdravje prebivalstva, izboljšanje družbenih razmer in vključujočo družbo se bodo na urbanem območju Kopra razvijale športno- rekreacijske površine in javne zelene površine, ki bodo tako v funkciji in za potrebe mesta kakor tudi širšega obalnega in regijskega prostora: za šport in rekreacijo prebivalcev, za profesionalni šport, za organizacijo prireditev in izvajanje logistično zahtevnejših in obsežnejših dogodkov, v povezavi z turistično ponudbo širšega prostora. Na širšem urbanem območju Kopra je cilj vzpostaviti mrežo športno- rekreacijskih površin in spremljajoče infrastrukture, posodabljal in dopolnjeval se bo obstoječi športni park Bonifika in povezoval v širši sistem.
- Razvoj multikulturalnosti in spodbujanje splošnih kulturnih aktivnosti se bosta v mestu Koper udejanjala skozi urejanje mreže javnih odprtih prostorov in zagotavljanje prostorskih pogojev za sodoben kulturno- kongresni center in razvoj vseh obstoječih kulturnih ustanov splošnega pomena (univerze, izobraževalnih in raziskovalnih institucij, knjižnice, pokrajinskega muzeja in arhiva, gledališča, regionalnih medijskih hiš) ter dopolnjevanje z novimi programi. Ohranjanje in krepitev tovrstnih ustanov v mestu Koper je pomembno za lokalno okolje, obalno somestje in širšo regijo.
- Mesto Koper kot občinsko in regionalno gospodarsko in družbeno središče aktivno pristopa k trajnostnemu urejanju prometa (sistem parkirišč P+R, izposojevalnice kolesa, uvajanje konceptov alternativnih oblik javnega potniškega prometa).

Slika: **Prikaz umeščenosti urbanega območja Koper v širši prostorski kontekst gravitacijskih in vplivnih območij**

Regionalni razvojni program v naslednjem časovnem okviru do leta 2020 vidi Obalno-kraško regijo kot pomembno regijo v severno-jadranskem območju, katere ekonomski temelj bodo transportno-logistične storitve v povezavi s pristaniščem v Kopru, trajnostni turizem in predelovalne dejavnosti v povezavi z inovativnimi malimi in srednjimi podjetji. Usmeritev v trajnostni razvoj bo zagotovila blaginjo, ki vključuje dostopne družbene storitve, socialno vključenost, prepoznavno kulturno krajino in ohranjeno naravo, zdravo okolje in trajnostno prostorsko organizacijo skupnosti. Koncentracija urbanih funkcij se bo še naprej ohranjala na območju obalnega somestja, znotraj katerega pa je urbano območje Kopra osrednji nosilec gospodarskega in družbenega razvoja.

2. URBANO OBMOČJE KOPER

2.1 Zasnova in razvoj poselitvene mreže

Urbanizacija, prebivalstvo in urbane dejavnosti so skoncentrirane na ožjem obalnem in priobalnem območju občine. Na tem območju živi približno 90% prebivalcev.

Hierarhično in policentrično poselitveno mrežo sestavljajo:

- mesto Koper, kjer prebiva približno 50% vseh prebivalcev občine, kot središče in nosilec urbanih funkcij in dejavnosti;
- primestna naselja z več kot 1000 prebivalci: Dekani, Sveti Anton, Škofije, Hrvatini, Pobegi, Bertoki- Prade; naselja so v neposrednem nižinskem in gričevnatem obalnem zaledju;
- vasi in naselja v podeželskem zaledju.

Na obalnem in priobalnem pasu Mestne občine Koper je formirano jedrno urbano območje mesta Koper s primestnimi naselji v bližnjem obalnem zaledju, ki so z mestom funkcionalno tesno povezana.

Jedro urbano cono tvorijo historično mestno jedro na nekdanjem otoku ter novejši mestni predeli na nasutih nižinskih predelih in na gričevnatih obronkih proti jugu (Semedela, Markovec, Šalara). V mestu Koper so zgoščene glavne urbane funkcije in vsebine ter programi, ki so vezani na neposredno bližino morja in morske obale. Prihodnji razvoj širšega mestnega in primestnega prostora načrtuje nadaljnji razvoj in reurbanizacijo osrednje urbane cone ter načrtno preusmerjanje urbanih tokov tudi v primestni prostor.

Tako razširjeno urbano območje Koper se bo prostorsko in funkcionalno povezovalo znotraj obalnega somestja in sosednjim urbanim območjem Trsta, prav tako pa bodo pomembne tudi intenzivne povezave s podeželskim zaledjem. V kontekstu obalnega somestja in širših čezmejnih povezav so pomembni razvojni izzivi zlasti na področju usklajenega razmeščanja dejavnosti v obalnem prostoru ter vzpostavitev medsebojnih povezav trajnostne mobilnosti, ki bo omogočila še intenzivnejše dopolnjevanje in prepletanje urbanih funkcij znotraj somestja ob čim manjših obremenitvah za prostor in okolje ter uporabnikom prijazno.

2.2 Opredelitev urbanega območja za izvajanje trajnostne urbane strategije

Urbano območje za izvajanje trajnostne urbane strategije glede na zasnovo mreže naselij mestnega in primestnega prostora, medsebojnih funkcijskih in prostorskih povezav, trendov in razvojne problematike obsega mesto Koper z naselji in območji, ki so z njim funkcionalno povezana. Območja naselij so opredeljena z mejo naselja po registru prostorskih enot (vir: MOK, GURS 2014).

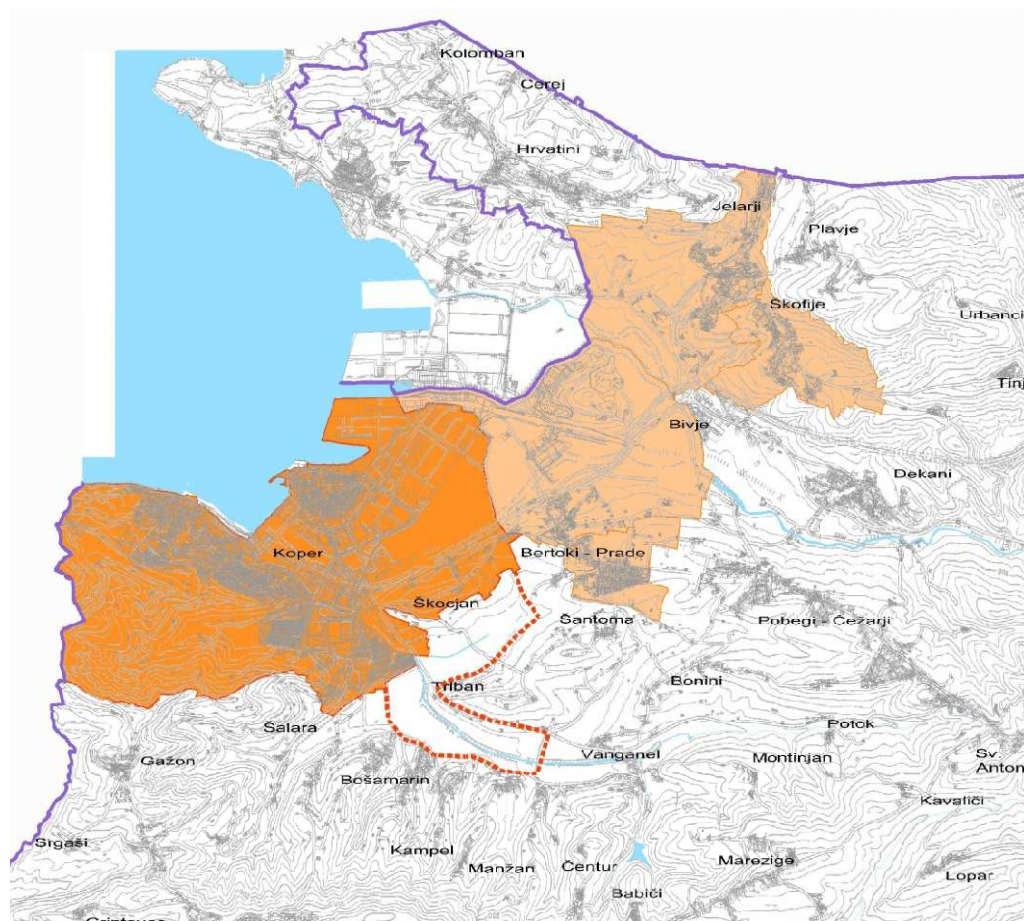
Urbano območje Koper obsega jedrno območje, to je mesto Koper, in okolico. Tako opredeljenemu urbanemu območju je priključeno kontaktno območje Vanganelške doline, kot rezervat za možen razvoj nove osrednje mestne rekreacijske cone.

LEGENDA

Urbano območje Kopra (meje povzete po Registru prostorskih enot, GURS)

- jedrno območje - mesto Koper
- okolica - naselja primestnega pasu
- kontaktno območje Vanganele doline

-
- Meja občine
  - Celinske vode
  - Morje

Slika: Prikaz meje urbanega območja Koper

3. IZZIVI URBANEGA OBMOČJA

3.1 Demografski oris in trendi demografskega razvoja

3.1.1 Demografski oris

Iz različnih virov so povzeti podatki in analize demografskih in družbenih razmer v Mestni občini Koper in urbanem območju. Za osnovno opredelitev in analizo gospodarskih in družbenih razmer povzemamo podatke socio-ekonomske analize Regionalnega razvojnega programa za Južno Primorsko 2014 – 2020 (v fazi izdelave) in druge študije.

Regionalni razvojni program za Južno Primorsko 2014 – 2020 navaja, da se je število prebivalcev v občini v obdobju od leta 2008–2013 povečalo. Rast prebivalstva je bila v veliki meri posledica selitev, medtem ko je naravni prirast negativen. Selitve imajo vpliv na spolno, starostno in izobrazbeno strukturo prebivalstva regije. Priselitve so bolj vplivale na število moških, ker se je priselilo večje število moških kot žensk. Pomladila se je starostna struktura prebivalcev regije, prav tako so selitve izboljšale izobrazbeno strukturo prebivalstva, saj se je več prebivalstva s terciarno izobrazbo v regijo priselilo, kot iz nje odselilo. Selitve so bile medkrajevne- lokalne, medregionalne in meddržavne.

Pomembna demografska značilnost Mestne občine Koper in še posebej mesta Koper je visok delež priseljenega prebivalstva, iz česar izhaja tudi pestra kulturna in narodnostna struktura. Poleg tega ima območje status dvojezičnega območja, kjer živi avtohtona italijanska skupnost.

Mestna občina Koper spada med gostejše poseljena območja v Sloveniji (169 prebivalcev/km²). Ob upoštevanju dejanske razporejenosti naselij znotraj območja občine, ki se deli na intenzivno urbaniziran obalni in priobalni pas ter redkeje poseljeno podeželsko zaledje, pa lahko ugotovimo, da je večina prebivalstva skoncentrirana v ožjem mestnem in priobalnem območju. To nakazuje tudi modelska napoved spreminjanja števila prebivalcev za območje občine, ki je na podlagi različnih parametrov podala naslednje rezultate (po krajevnih skupnostih):

Prostorska razmeščenost prebivalstva ostaja nespremenjena z minimalnim povečanjem deleža prebivalstva v obalnem območju (primestni pas) na račun mesta Koper. Pomembno je, da se ohranja poseljenost zalednih podeželskih območij (da ne prihaja do nadaljnjega praznjenja podeželskih naselij).

Starostna struktura prebivalstva nakazuje trend staranja populacije. Trend staranja je rezultat nizkega ali negativnega naravnega prirastka, priseljevanja odrasle populacije ter družbenih razmer (kasnejše načrtovanje družin, daljšanje življenjske dobe ljudi). S tem v zvezi nekatere študije usmerjajo v razmislek in celovito načrtovanje ustrezne družbene infrastrukture (institucije), spremljajočih oskrbnih in storitvenih dejavnosti

ter prostorskih ukrepov in ureditev (gradnja domov za ostarele, gradnja varovanih stanovanj, manjše potrebe po gradnji šol in vrtcev ipd.).

Izobrazbena struktura v občini ne odstopa bistveno od strukture celotne Slovenije. Glede na stopnjo razvoja občine s sedežem univerze je po pričakovanjih nekoliko višji delež ljudi z višješolsko oz. visokošolsko izobrazbo (27%), kot velja za Slovenijo. Na drugi strani pa je opazen tudi višji delež ljudi z osnovnošolsko izobrazbo ali manj (18%), ki je odraz večjega deleža starostnikov (katerim se pripisuje nižjo stopnjo izobrazbe) in večjega števila tujih priseljencev (nižje kvalificirana ali nekvalificirana delovna sila). 55% prebivalstva ima srednješolsko izobrazbo.

Leta 2009 je bilo v Mestni občini Koper 24.012 delovno aktivnih prebivalcev s prebivališčem v občini (zaposlene in samozaposlene osebe), kar je 65 % vseh delovno sposobnih prebivalcev kopske občine (prebivalcev starih med 15-64 let). Delež zaposlenih je bil višji kot velja za celotno Slovenijo, kjer je stopnja delovne aktivnosti leta 2009 znašala 60,5.

Število registriranih brezposelnih oseb je v zadnjih letih (do leta 2008) zniževala do najnižje stopnje 5,5%. S pričetkom gospodarske krize v letu 2009 je stopnja brezposelnosti pričela naraščati in je v letu 2014 dosegla 12,8 %, kar je približno 1% manj od slovenskega povprečja. Po podatkih Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve število prejemnikov denarne socialne pomoči v Mestni občini Koper v zadnjih letih narašča.

Za Mestno občino Koper velja, da ima dokaj visok indeks delovne migracije (110,5), kar pomeni, da je v občini relativno veliko delovnih mest, ki jih zasedajo tudi delovni migranti iz drugih slovenskih občin (prebivalci sosednjih občin se vozijo na delo v MOK). 70,4% prebivalcev Mestne občine Koper je zaposlenih znotraj občine. Z razvojem univerze se v manj izraziti meri izraža tudi tedenska migracija šolajočih.

V slovenskem merilu je Mestna občina Koper zaposlitveno privlačna občina. Število delovnih migrantov iz ostalih občin v MOK z leti postopoma narašča, ob tem pa se povečuje tudi delež prebivalcev, ki se vozijo na delo izven kopske občine. Ugoden je tudi podatek o povprečni bruto plači, ki odraža gospodarsko razvitost občine in strukturo delovnih mest. povprečna bruto plača v Mestni občini Koper je za 3,5% višja od letnega povprečja mesečnih plač v Sloveniji.

3.1.2 Trendi demografskega razvoja

Kot strokovna podlaga za izdelavo občinskega prostorskega načrta Mestne občine Koper (za plansko obdobje do leta 2030) je bila leta 2011 izdelana Demografska študija (Biro Obala d.o.o. in Boson d.o.o.) s pregledom demografskega stanja in trendov v prihodnosti.

Skupni trend rasti prebivalstva v obdobju 2000-2010 (ekstrapolacija upošteva tako naravni prirastek kot tudi selitveni prirastek) kaže, da bo število prebivalcev MOK postopoma naraščalo in do leta 2030 doseglo število 66.000, kar znaša približno 13.500 več kot leta 2010 . Razmerje med spoloma se bo v tem času spremenilo, saj bo po letu 2015 v MOK številčnejša moška populacija.

Projekcija prebivalstva po naravni rasti kaže postopno zniževanje števila prebivalstva. K skupnemu povečevanju števila prebivalstva bo zato prispevalo priseljevanje, ki je za plansko obdobje do leta 2030 ocenjeno na preko 15.000 priseljencev oziroma približno 800 letno.

Trendi kažejo na nadaljnje staranje prebivalstva. Zaradi priseljevanj se bo spreminjala tudi struktura prebivalstva po spolu na račun vse večjega deleža moških.

3.2 Družbene razmere

Mesto Koper ima vlogo lokalnega, regionalnega in državnega središča družbenih dejavnosti.

Mesto je pomembno kot izobraževalno središče na vseh stopnjah izobraževanja. S formalno ustanovitvijo in sedežem Univerze na Primorskem se je v zadnjem desetletju pričelo bolj odločno promovirati tudi kot univerzitetno mesto.

V mestu so različne kulturne in družbene ustanove lokalnega in regionalnega pomena: muzej, arhiv, gledališče, knjižnica, raziskovalne ustanove. Mesto intenzivno deluje na ponudbi kulturnih, družabnih, športno- rekreativnih in podobnih dogodkih in javnih prireditvah, ki zlasti mestno središče oživljajo in privabljajo vse več obiskovalcev.

Oskrba s socialnimi in zdravstvenimi programi je ustrezna in se glede na potrebe in možnosti tudi vsebinsko, tehnično in prostorsko posodablja ter dopolnjuje.

Opremljenost urbanega območja z družbenimi programi in vsebinami prispeva h kakovosti življenja v mestu. Rezultati nedavnih anket in raziskav so pokazale, da so prebivalci z življenjem in opremljenostjo v mestu večinsko zadovoljni in da razen posameznih mikrolokacijskih izjem ni bistvenih odstopanj med soseskami in mestnimi predeli. Obstaja povezava med prostorsko urejenostjo sosesk in zadovoljstvom glede bivalnih pogojev: v starejših, dotrajanih soseskah je zadovoljstvo manjše, zaznan je občutek manjše varnosti prebivalcev, pogostejše se izraža vandalizem.

3.3 Gospodarske razmere

Gospodarstvo v Mestni občini Koper ima po številu gospodarskih družbe, številu delovnih mest, finančnem obsegu in strukturi gospodarskih dejavnosti prevladujoč vpliv na gospodarske razmere v celotni Obalno- kraški regiji. Najpomembnejše dejavnosti za urbano območje Kopra so transport in logistika, predelovalne dejavnosti ter turizem. Navedene dejavnosti izstopajo po ustvarjeni bruto dodani vrednosti in po številu zaposlenih v dejavnostih.

V preteklih letih je bil opazen padec gospodarske moči in aktivnosti. Opazno se je skrčil sektor gradbeništva, kar lahko pripisujemo splošni gospodarski in družbeni krizi

in zmanjššanemu obsegu novih gradbenih investicij. Na ravni regije je največji padec gospodarske rasti bil zabeležen v letih 2009 in 2012 (približno - 6% na letni ravni).

V letu 2012 je v občini delovalo 2106 gospodarskih družb, kar je več kot polovica vseh gospodarskih družb v regiji. Število delovnih mest se je v istem obdobju gibalo okoli 10500, kar je predstavljalo 56,7 % vseh delovnih mest v regiji, skupaj pa so ustvarili skoraj tri četrtine ali natančneje 73,7% vseh prihodkov od poslovanja družb v regiji.

Podatki za poslovanje družb za leto 2012 izkazujejo skupni negativni končni izid poslovanja predvsem zaradi izgub v finančnem poslovanju. Trend poslovanja družbe je bil v letu 2011 usmerjen pozitivno, v letu 2012 pa negativno.

Na urbanem območju Koper so umeščeni vsi pomembnejši gospodarski akterji v občini. Posamezni nekdanji nosilci gospodarske dejavnosti so v preteklih letih bistveno zmanjšali obseg svojega delovanja in s tem tudi gospodarsko moč in vpliv. Posamezni proizvodni obrati so prenehali z delovanjem. Medtem ko je še pred nekaj leti v luči tedanje splošne prosperitete bilo veliko povpraševanje po prostih površinah za gospodarske dejavnosti, se je v obdobju zadnjih petih let trend obrnil in je razpoložljivih in komunalno opremljenih zemljišč za tovrstne programe večje od potreb in povpraševanja.

Nekdanji obsežni industrijski kompleksi v mestu (Tomos, Šalara, cona komunalnih dejavnosti ob Ulici 15. maja) predstavljajo urbane sive cone, ki niso več (v celoti) namenjene prvotni namembnosti, stavbe in prostorske ureditve so marsikje dotrajane in niso v funkciji, poteka parcialna reurbanizacija v smislu delnih prenov, umeščanja novih programov in vsebin, vendar brez jasne celovite vizije njihove urbane prenove...

3.4 Stanje okolja

Na obalnem območju Slovenije ni večjih virov onesnaženja zraka: mesta niso velika, prav tako ni večje industrije. K onesnaženju zraka prispevajo oddaljeni viri (območje Tržaškega zaliva, Furlanije in Padske nižine), urbana območja obalnih mest ter transportne dejavnosti.

Vsi glavni dejavniki obremenjevanja okolja v merilu občine so skoncentrirani na urbanem območju Kopra: prometna in ostala infrastruktura, stanovanja, industrija in drugi proizvodni obrati, kmetijstvo... Na stanje okolja vplivajo tudi dejavniki širšega prostora (severnojadranski bazen, Trst s primestjem, tržaško pristanišče...), naravna konfiguracija reliefa in drugi naravni dejavniki ter klimatske značilnosti (prevetrenost, smeri vetrov, vremenske razmere...).

3.4.1 Onesnaženost zraka

Onesnaženost zraka je največja pozimi in najmanjša poleti, razen ozona, ki doseže svoj maksimum poleti.

Na onesnaženost zraka v Kopru najbolj vplivajo lahkohlapne organske snovi, dušikovi oksidi in prašni delci, ki so zlasti rezultat industrije, luških dejavnosti (pretovora in skladiščenja), prometa in pridobivanja energije (kurišča, kotlovnice...). Emisije lahkohlapnih organskih snovi odločilno vplivajo na stopnjo onesnaženosti zraka v Kopru in njegovi širši okolici.

Meritve so pokazale, da onesnaženost zraka ne presega zakonsko predpisanih mejnih vrednosti (za dušikove okside, delce PM₁₀ in ostale snovi), razen pri koncentracijah ozona, kar je problematično zlasti v poletnem času. Mestna občina Koper oziroma natančneje urbano območje mesta Koper spada med bolj obremenjena območja z ozonom v Sloveniji. Ciljna vrednost koncentracije ozona je bila v letu 2013 presežena 64-krat, kar za več kot dvakrat presega število dovoljenih preseganj v enem letu.

3.4.2 Stanje voda

Glavni onesnaževalci površinskih voda so industrijski obrati in kmetijstvo. Večina industrijskih obratov ima urejeno odvajanje odpadnih voda v javno kanalizacijo s končnim iztokom na Centralno čistilno napravo. Javna fekalna kanalizacije zbira tudi večino ostalih fekalnih vod z urbanega območja Kopra, primestnega prostora in mesta Izola. Reka Rižana spada v 2. - 3. kakovostni razred. Onesnaženost in ekološko stanje voda postane problematično v odvisnosti od znižanega naravnega vodostaja vodotokov, zato je za zagotavljanje ustreznih razmer vodotokov bistvenega pomena zagotavljanje biološkega minimuma v vodotokih.

Rezultati meritev kažejo na dobro do zmerno ekološko stanje vodnih teles, pri čemer je problematično zlasti organsko onesnaženje in obremenjenost s hranili (viri onesnaženja so lahko razpršena poselitev in neurejeno čiščenje in odvajanje odpadnih voda ter kmetijska dejavnost).

Struge vodotokov so bile v preteklosti regulirane, zgrajeni so bili različni vodnogospodarski objekti in ureditve za potrebe namakanja kmetijskih površin, osuševanja in zagotavljanje poplavalne varnosti. Na urbanem območju je delež naravno ohranjenih vodotokov izjemno majhen.

Morje je občutljiv in ranljiv ter hkrati zelo obremenjen del okolja. Največjo obremenitev predstavlja koprsko pristanišče, dodatne obremenitve so z izlivom vodotokov, prečiščenih vod s čistilnih naprav in črpališč. Problem širšega Tržaškega zaliva je zasičenost s kisikom in posledični pojav anoksij ter eutrofikacija. Neugodno ekološko stanje se odraža zlasti s cvetenjem alg, sluzenjem in toksičnostjo alg in drugih morskih organizmov, vendar pa ne gre za pogoste pojave. Obremenjenost morja s hranili ni zaskrbljujoča... Meritve na merilni postaji pred Marino Koper redno zaznavajo prisotnost težkih kovin, nekaterih preko mejnih vrednosti. Težke kovine in druga onesnaževala se nahajajo tudi v morskih sedimentih.

Stanje v Koprskem zalivu je bilo na podlagi različni meritev opredeljeno kot srednje dobro trofično stanje, dobro ekološko stanje in slabo kemijsko stanje zaradi prisotnosti TBT (tributilkositrovih) spojin v vodi.

Sanitarna kakovost kopalnih voda je na kopališčih v Kopru in Žusterni ustrezna: koncentracije vseh merjenih parametrov so pod predpisanimi mejnimi vrednostmi. Kakovost kopalnih voda je zelo dobra.

Kemijsko stanje podzemnih voda je dobro in je pri vse merjenih parametrih pod mejnimi vrednostmi.

Vodonosnik Rižane predstavlja primarni vodni vir za oskrbo s pitno vodo za celotno obalno območje. Kakovost vode iz javnega vodovodnega omrežja je visoka.

3.4.3 Onesnaženost tal

Tla s oz vidika onesnaženosti v korpski občini najmanj obremenjen in problematičen segment okolja. Obremenitve na tla so največje zaradi urbanizacije in kmetijstva. Kljub temu o dejanski onesnaženosti tal lahko govorimo le lokalno- v ozkih pasovih ob industrijskih obratih, na območju odlagališč odpadkov ter ob prometnicah.

3.4.4 Obremenitve s hrupom

Promet predstavlja glavni vir hrupa v okolju. Obremenjenost s hrupov predstavlja problem na širšem urbanem območju, zlasti pa ob glavnih prometnicah. Pričakovano povečevanje prometnih obremenitev bo obremenitve okolja s hrupom še povečevala.

3.4.5 Svetlobno onesnaževanje

Svetlobno onesnaževanje okolja je prisotno na urbanem območju, pri čemer je treba poudariti, da se je s celovitim pristopom prenove in posodobitve sistema javne razsvetljave v mestu in drugih naseljih, prav tako pa tudi na območju pristanišča, stopnja svetlobne obremenitve okolja v preteklih letih pomembno zmanjšala.

3.5 Prostorske razmere

Za načrtovanje urbanega prostorskega razvoja in umeščanja novih urbanih ureditev v prostor je pomembno poznavanje prostorskih razmer in analiza poselitvenih območij- stopnja izkoriščenosti, razpoložljiva nezazidana zemljišča, infrastrukturna opremljenost, usklajenost namenskih rab in morebitni konflikti v prostoru.

Obravnavano urbano območje mesta Koper je v merilu občine najbolj intenzivno poseljeno in zavzema pretežni del poselitvenih površin, kot so opredeljene z veljavnimi planskimi akti občine. Urbano območje vključuje večino večjih naselij v občini: mesto Koper, kjer živi približno 50% vseh prebivalcev občine in naselja z več kot 1000 prebivalci: Škofije in Bertoki- Prade.

Urbano območje vključuje pretežni del obalnega in priobalnega nižinskega pasu, ki je v prostorskem in funkcionalnem smislu izrazito urbano oziroma suburbano.

Mesto Koper tvori historično mestno jedro na nekdanjem otoku, pas sodobnejše zazidave na izsušenem zemljišču nekdanji solin ob jedru ter novejši predeli mesta ob vznožju in po gričevnatih pobočjih Šalare, Semedele in Markovca. Podoba mesta je predvsem rezultat hitre in intenzivne povojne urbanizacije. Mesto je trenutno v fazi, ko bo potrebno aktivno pristopiti k celovitim posegom mestne prenove v vsebinskem in strukturnem smislu ter posodabljanju infrastrukturnih sistemov.

Primestni pas v bližnjem zaledju je preteklih desetletji prav tako doživel bistvene spremembe: nekdanj povsem podeželski zaselki in razložena poselitve so v tem času predstavljali osnovo za intenzivno vendar razpršeno in v veliko primerih spontano suburbanizacijo, ki je poleg nenadzorovanega razraščanja poselitve in izgubljanja prepoznavnih poselitvenih vzorcev povzročila tudi vrsto infrastrukturnih težav: nezadostno in poddimenzionirano prometno, komunalno in drugo gospodarsko javno infrastrukturo, funkcionalno in programsko neopremljenost (odsotnost javnih, oskrbnih in drugih sorodnih programov, delovnih mest ipd.). Naselja v primestnem prostoru je v tem pogledu treba razvijati v smeri prostorske sanacije in zagotavljanja ustrezne gospodarske javne infrastrukture, kakor tudi z dopolnjevanjem javnih, oskrbnih in drugih programov, ki bodo izboljšale samooskrbnost (vsaj z osnovnim nivojem oskrbe), s tem pa tudi bolj kakovostne pogoje za bivanje in delo. Naselja v primestnem zaledju je treba razvijati kot novo lokalna oskrbna središča.

3.6 Razvojni izzivi

Družbene, gospodarske in okoljske razmere se odražajo v prostoru. Prostor je v tem pogledu zrcalo in rezultat njihove medsebojne usklajenosti; je omejen vir, s katerim je treba gospodariti, da se zadosti zastavljenim potrebam in ciljem. V duhu trajnostnega razvoja je bistvenega pomena skrbno in premišljeno ravnanje s prostorom, ki bo omogočalo razvoj tudi prihodnjim generacijam. Zato je vse pretekle intervencije, trenutno stanje in dolgoročne razvojne načrte v prostoru treba usklajevati z varstvenimi vidiki, vidiki izboljšanja, obnove oziroma trajnostnega ohranjanja virov in njihovih kakovosti.

3.6.1 Izzivi demografskega razvoja

Prostorska razmeščenost prebivalstva ostaja konstantna brez bistvenih ali izrazitih trendov preusmerjanja prebivalstva znotraj občine. Kljub temu so izzivi na tem področju naslednji:

- ohranjanje vitalnosti podeželskih naselij in zagotovljeni kakovostni bivalni in delovni pogoji za zadrževanje/ privabljanje mlajše in aktivne populacije;
- izboljšati opremljenost z gospodarsko javno in družbeno infrastrukturo v naseljih primestnega (priobalnega območja) za večjo samooskrbnost v odnosu do urbanega središča.

Demografski razvoj ima širše socialno-ekonomske posledice, kot so sprememba potreb po stanovanjih, domovih za ostarele, vrtcih in osnovnih šolah, zdravstvenih in drugih ustanovah, urejanje odprtih javnih površin, prilagajanje prostorskih ureditev

starejši populaciji in gibalno oviranim ipd. Demografske spremembe se tako neposredno kakor tudi posredno odražajo v prostoru. Trend priseljevanja nakazuje tudi izziv vključevanja priseljenega prebivalstva v družbeno skupnost.

Demografski problemi in razvojni izzivi urbanega območja Kopra:

- multikulturnost in narodnostna raznolikost prebivalstva;
- staranje prebivalstva in medgeneracijsko povezovanje;
- dnevne in tedenske migracije .

3.6.2 Izzivi na področju razvoja družbe in gospodarstva

Gospodarske dejavnosti so gonilo družbenega in prostorskega razvoja. Prilagoditev gospodarstva splošnim globalnim gospodarskim trendom, državnim in regionalnim strategijam in pobudam ter lokalnim potrebam predstavlja osrednji izziv na področju razvoja gospodarstva. Izziv je, kako z aktivacijo notranjih potencialov in primerjalnih prednosti (infrastruktura, geostrateška lega, tradicionalne dejavnosti, naravne in ustvarjene danosti...) razvijati trajnostno naravnane, inovativne in z znanjem podprte dejavnosti, kako jim omogočiti kakovostne in primerne prostorske in infrastrukturne pogoje za delovanje ter ustrezno usposobljeno delovno silo.

Družbene dejavnosti so spremljevalec pa tudi nosilec gospodarskega razvoja in v tem pogled z njim neločljivo povezane in odvisne. Izzivi na področju razvoja družbenih dejavnosti so v smislu njihove vsebinske podpore gospodarskim dejavnostim (izobraževanje, znanstveno raziskovanje) ter oblikovanja celovitega nabora družbenih dejavnosti, ki zagotavljajo kakovostne in privlačne pogoje za bivanje in delo, živahno družbeno in družabno okolje.

Izzivi na področju razvoja družbenih in gospodarskih dejavnosti so podani kot projektni sklopi:

- Koper PAMETNO MESTO (vlaganje v razvoj človeških virov, vključevanje znanja v gospodarske dejavnosti...)
- Koper KULTURNO MESTO (krepitev kulturnih dejavnosti in institucij, dogodkov...)
- Koper ZDRAVO MESTO (zdravo bivanje, zmanjšanje onesnaževanja, vlaganje v programe in ureditve za rekreacijo, aktivno preživljanje prostega časa, medgeneracijsko sodelovanje, socialna vključenost)
- Koper VITALNO MESTO (razvoj urbane kulture mesta)
- Koper MESTO TRADICIJE IN INOVACIJ (združevanje lokalnih tradicionalnih dejavnosti s sodobnimi tehnologijami, znanjem in inovacijami kot izhodišče gospodarskega razvoja)
- Koper PODJETNIŠKO MESTO

Družbeni problemi in razvojni izzivi urbanega območja Kopra:

- osrednji kulturno- kongresni center;
- prostorske možnosti za razvoj družbenih in kulturnih ustanov;
- univerzitetni kampus;
- dnevne in tedenske migracije.

Gospodarski problemi in razvojni izzivi urbanega območja Kopra::

- razvoj inovativnega in visokotehnološkega podjetništva;
- medpodjetniško povezovanje;
- reurbanizacija industrijskih območij v mestu;
- alokacija gospodarskih dejavnosti znotraj mestnega in primestnega prostora.

3.6.3 Izzivi varstva okolja in prostorskega razvoja

Dobro stanje okolja je pomembno za ohranjanje naravnega ravnovesja in delovanja okolja kot kompleksnega sistema, omogoča kakovostno in zdravo življenje in ustvarja pogoje za delovanje in razvoj. Trajnostna raba naravnih virov, zmanjševanje negativnih učinkov na razmere v okolju in okoljske sanacije so splošne razvojne paradigme trajnostnega razvoja sodobne družbe. Na urbanem območju Koper je glede okoljske problematike treba aktivno pristopiti k zmanjševanju obremenitev okolja s hrupom in svetlobnim onesnaženjem ter izboljšanju kakovosti zraka (zlasti zmanjšanje prisotnosti prašnih delcev in ozona).

Izzivi na področju varstva okolja so kompleksno povezani, prepleteni in v soodvisnosti z drugimi razvojnimi vidiki in dejavniki. V nadaljevanju so naštetih izzivi oziroma izbrani tematski sklopi, pri katerih je izpostavljena ali pomembno prisotna tudi okoljska komponenta:

- Zdravo bivalno in delovno okolje
- Mikroklima mesta za prijetno bivanje
- Trajnostna raba naravnih virov
- Narava in biotska pestrost v urbanem okolju
- Izboljšanje ekološkega stanja in kakovosti površinskih voda- Dragonje in Rižane- ter morja

Okoljski problemi in izzivi urbanega območja Kopra:

- onesnaženost zraka zaradi prometa;
- ozon;
- mikroklima v mestu;
- obremenitve okolja s hrupom;
- svetlobno onesnaženje in obremenitve okolja;
- narava v mestu.

Prostorski izzivi urbanega območja Kopra vključujejo splošne prostorske izzive, ki izhajajo iz različnih urbanih razvojnih paradigem, poleg njih pa tudi druge problemske sklope urejanja prostora v povezavi z varstvom okolja, razvojem gospodarstva in družbenih dejavnosti, energetiko in infrastrukturno oskrbo ipd

Prostorski izzivi urbanega območja Kopra:

- CELOVITA URBANA PRENOVA- reurbanizacija degradiranih urbanih območij- prenova oziroma nadaljnji razvoj nekdanjih industrijskih kompleksov, starejših stanovanjskih sosesk;
- celoviti razvoj obalnega pasu;
- ZELENA MESTNA MREŽA in vzpostavljanje navezav na krajinski sistem v zaledju;
- MESTNA VODNA MREŽA (poplavna nevarnost in odvodne razmere, vodne površine in vodni koridorji kot del zelenega sistema mesta);
- URBANI RAZVOJ PRIMESTNIH NASELIJ (prostorska sanacija, dopolnjevanje programov in vsebin v naseljih);
- možnosti začasne rabe površin, ki so rezervirane in namenjene za dolgoročne potrebe Luke Koper;
- ureditev kontaktnega območja med mestom in pristaniščem;
- celovita programska in prostorska ureditev mestne obale.

Na področju razvoja gospodarske javne infrastrukture so razvojni izzivi urbanega prostora tudi:

- neprivlačne površine za pešačenje in kolesarjenje v mestu (pomanjkanje zelenja v mestu);
- premajhna intenzivnost uporabe javnega potniškega prometa;
- naraščanje potreb za mirujoči promet v mestnem središču;
- popolna energetska odvisnost porabnikov od zunanjih virov in dobave;
- energetska potratnost stanovanjskih stavb, javnih stavb in gospodarskih kompleksov.

4. VIZIJA RAZVOJA URBANEGA OBMOČJA KOPER

4.1 Vizija razvoja urbanega območja Koper

Mesto Koper z okolico se bo razvijalo v smeri trajnostno delujoče urbane strukture, kjer bodo zagotovljeni pogoji za živahno in konkurenčno gospodarstvo, zdravo in kakovostno bivanje, ustvarjalno družbeno delovanje ob čim manjših okoljskih obremenitvah. Razvoj bo temeljil na primerjalnih prednostih in potencialih območja, na ohranjanju kulturne dediščine, oživljanju tradicije in lokalne prepoznavnosti, ob uvajanju sodobnih, tehnološko naprednih in visoko učinkovitih prostorskih, prometnih in drugih infrastrukturnih rešitev in konceptov. Vizija mesta Koper je INOVATIVNO, VITALNO in ZDRAVO mesto.

Naselja in prostor okoliškega primestnega prostora se bo razvijal usklajeno z jedrnim območjem. Strategija urbanega razvoja je razbremenjevanje urbanih pritiskov na jedro območja s preusmerjanjem v okoliški primestni prostor. Vizija razvoja primestnih naselij je večja samooskrbnost v smislu urbanih funkcij, vzpostavljanje prepoznavnih strukturnih razmerij med naselji in odprto krajino in krepitev lokalne identitete in prepoznavnosti.

4.2 Učinki in sinergije v širšem prostoru

Funkcijsko bo mesto Koper predstavljalo jedro območja- urbano središče občine, obalnega somestja in Južno Primorske regije. Poleg tega bo aktivno utrjevalo svojo gospodarsko in družbeno vlogo v urbanem omrežju širšega čezmejnega prostora Tržaškega zaliva in severnega Jadrana ter v omrežju urbanih središč državnega pomena. Razvojni cilji in projekti urbanega območja Kopra, ki so pomembni tudi za širši kontekst razvoja obalnega somestja, Obalno- kraško regijo in čezmejni prostor Istre in Krasa (gravitacijsko območje, ki sega tudi na območji sosednje Italije in Hrvaške), so:

- Spodbujanje gospodarskega razvoja bo pomenilo nova delovna mesta in možne gospodarske sinergije za širši prostor obalnega somestja in regije.
- Dopolnjevanje in nadgradnja družbenih dejavnosti bo pomenilo posredno obogatitev širšega vplivnega prostora. Razvoj dejavnosti in vsebin v enem urbanem središču lahko povzroči pozitivne sinergijske učinke v sosednjih urbanih območjih Izole, Pirana in Portoroža, Milj in Trsta in njihovo medsebojno povezovanje tako na področju izobraževalnih in znanstveno-raziskovalnih ustanov, zdravstvenih in socialnih programov, kulturnih ustanov...
- Na področju trajnostne mobilnosti se bo razreševalo tudi vprašanje dnevnih migracij in ustreznega prostorskega ter prometnega razmeščanja in kanaliziranja potniškega prometa (s sistemom P+R, povezljivim in učinkovitim sistemom javnega potniškega prometa, spodbujanjem alternativnih oblik

prevoza potnikov...). Ureditev potniškega pristanišča v Kopru in vzpostavitev medkrajevnih linijskih ladijskih prevozov potnikov in projekt lahke mestne železnice med slovenskimi obalnimi mesti proti Trstu in Tržiču (Monfalcone) sta samo dva od projektov trajnostne mobilnosti z izrazito povezovalnim značajem in širšim regionalnim učinkom.

- Razvoj športno- rekreacijskih ureditev in infrastrukture na urbanem območju Kopra bo pomenil dopolnitev tovrstne ponudbe na širšem obalnem območju in pridobitev za obmorsko turistično ponudbo. Pozitivni učinki so pomembni za prebivalce kakor tudi za obiskovalce območij.
- Vzpostavitev potniškega pomorskega pristanišča v Kopru bo velika pridobitev za mesto, regijo in celotno državo, saj tovrstne prometne infrastrukture v tem kontekstu še ni.

5. STRATEŠKI IN OPERATIVNI CILJI DRUŽBENEGA, GOSPODARSKEGA IN URBANEGA RAZVOJA TER VARSTVA OKOLJA

Na podlagi opredeljenih razvojnih izzivov in zastavljene razvojne vizije so opredeljeni strateški in operativni cilji razvoja urbanega območja Kopra. Jasnost ciljev bo v nadaljevanju omogočala lažje opredeljevanje prednostnih področij delovanja in vlaganj ter oblikovanja celostnih urbanih projektov. Strateški cilji so opredeljeni kot širši tematski sklopi, medtem ko so operativni cilji omejeni le na cilje, ki se bodo neposredno uresničevali skozi prostorske ureditve, posege ali učinke.

5.1 Cilji na področju razvoja družbenih in gospodarskih dejavnosti

Strateški cilji na področju razvoja družbenih in gospodarskih dejavnosti urbanega območja Kopra so:

- dopolnjevanje družbenih vsebin in dejavnosti za dvig kakovosti in večjo privlačnost bivalnega okolja ter živahnejši mestni utrip;
- krepitev in večja gospodarska aktivnost;
- povezovanje in sinergije med gospodarstvom in družbenimi dejavnostmi;
- spodbujanje gospodarskih dejavnosti, ki temeljijo na lastnem znanju in inovacijah, zelenih gospodarskih projektov in zeleni investicij.

Na operativni ravni pa so zastavljeni naslednji cilji:

- razvoj zelenega in inovativnega gospodarstva,
- zagotovitev prostorskih in drugih infrastrukturnih pogojev za razvoj gospodarskih dejavnosti (gradnja in urejanje gospodarskih con, reurbanizacija obstoječih proizvodnih con);
- okoljska in energetska sanacija in posodobitve gospodarskih kompleksov za manjše okoljske izpuste in obremenitve, boljšo energetske učinkovitost in večjo energetske samooskrbo;
- vključevanje sodobnih energetske konceptov v delovanje gospodarske javne službe, oskrbo javne stavbe in gospodarske družbe.

5.2 Cilji na področju varstva okolja in prostorskega razvoja

Na področju varstva okolja sta zastavljena dva strateška cilja, in sicer celokupno zmanjšanje neugodnih učinkov na okolje (emisije, izraba virov, degradacije v okolju...) ter energetske varčnost in učinkovitost.

Operativni cilji v okviru nadzora in zmanjševanja okoljske obremenitve so:

- zmanjševanje emisij onesnaževal v okolje zaradi prometa, gospodarske dejavnosti in kurilšč;
- izboljšati kakovost zraka (zlasti prašni delci in ozon);

- izboljšati kakovost površinskih voda in morja;
- zmanjševanje obremenjenosti okolja zaradi hrupa (pasivni in aktivni ukrepi);
- zmanjševanje svetlobnega onesnaževanja okolja.

Operativni cilji na področju energetike pa so:

- vlaganje v raziskave in tehnološki razvoj za izkoriščanje obnovljivih in alternativnih virov energije;
- raba obnovljivih in alternativnih virov energije za potrebe gospodarskih javnih služb, stanovanj, gospodarskih kompleksov in javnih stavb;
- energetska sanacija za boljšo izrabo energije in uvajanje trajnostnih energetskih sistemov, za (delno)energetsko samooskrbo in manjše obremenjevanje okolja.

Usklajenost gospodarskih, družbenih in okoljskih interesov, potreb in vidikov v prostorskih ureditvah urbanega območja Koper in v povezavi s širšim prostorom je osrednji strateški cilj urbanega razvoja obravnavanega območja. Poleg tega pa bo mesto skozi razvoj utrjevalo prepoznavno in privlačno podobo mesta.

Področje gospodarskih javnih služb in infrastrukture je kompleksno področje, ki združuje gospodarske, okoljske in prostorske vidike. Za razvoj večjih urbanih območij je trajnostno naravnano omrežje gospodarske javne infrastrukture velikega pomena. Zato je eden izmed strateških razvojnih ciljev tudi postavitev vseobsegajočega sodobnega infrastrukturnega sistema, ki bo deloval v okviru multifunkcionalnih infrastrukturnih koridorjev, visoko učinkovite in zmogljive naprave in vode, vključeval bo lastne energetske vire in IKT podporo. Pomemben vidik pri vzpostavitvi sodobnega infrastrukturnega sistema ima prostorska racionalnost, energetska varčnost in učinkovitost, doseganje medsebojnih sinergij ter čim manjši učinki in obremenitve za okolje (emisije v okolje, odpadki, potencialna nevarnost za nesreče, varnost ipd.). Strateški cilj urbanega območja je tudi vzpostavitev trajnostne prometne politike in režima v mestu.

Operativni cilji, ki pomenijo neposredne prostorske ukrepe, posege in učinke v urbanem območju Kopra, so naslednji:

- celovita urbana prenova kompleksov Tomos, cona Šalara, cona Ulica 15. maja,
- prenove javnih odprtih prostorov in ureditev v mestnem središču in stanovanjskih soseskah, urejanje javnih mestnih zelenih površin in površin za šport in rekreacijo;
- celovita zasnova obale z ohranjanjem zelenih delov obale, zagotavljanjem javne dostopnosti in prehodnosti vzdolž obale ter vzpostavitvijo povezav z obalnim zaledjem;
- ozelenjevanje in urbano opremljanje glavnih osi in koridorjev pešcev in kolesarjev;
- zagotovitev poplavne varnosti depresijskih območij in odvodnih razmer;
- zagotavljanje varnosti morskih obal in obalnega morja pred škodljivim in nevarnim delovanjem morja (valovanje in morski tokovi, erozija ipd.);
- spodbujanje intenzivnejše in množične oblike javnega mestnega potniškega prometa, ki vključuje posodobitve obstoječih oblik ter uvedbo novih oblik;
- učinkovitejša izraba javnih mestnih parkirišč (večnivojska gradnja ipd.);

- ozelenjevanje javnih mestnih parkirišč;

S celovito urbano prenovo opuščениh ali dotrajanih mestnih predelov bodo znotraj urbanega območja na voljo nove proste površine za nadaljnjo urbano rabo. Notranji razvoj naselij in racionalna raba prostora predstavljata dva izmed temeljnih načrtovalskih paradigem urbanega prostorskega razvoja. S celovito urbano prenovo obsežnejših mestnih predelov bo ponujena priložnost tudi za razreševanje konkretnih problemov v mestu: pomanjkanje in neustrezno urejene zelene površine ter njihova vključitev in povezovanje v sistem, prostor za umeščanje novih zazidav, okoljska sanacija in izboljšanje mikroklima v mestu, infrastrukturne posodobitve (vgradnja energetske učinkovitih sistemov).

Z načrtno in sistematično prenovo javnih odprtih prostorov in ureditev na celotnem urbanem območju bodo neposredno izboljšani bivalni in delovni pogoji v mestu. Urejene in dostopne odprte površine mesta bodo omogočale socialno interakcijo, medgeneracijsko povezovanje in socialno integracijo zapostavljenih socialnih skupin. Več vegetacije v mestu pomeni izboljšano mikroklimo (manjše pregrevanje, vezava prašnih delcev, ustvarjanje mikrolokacijskih zračnih tokov in cirkulacije, zadrževanje vlage ipd.), vizualno in doživlajsko prijetnejše okolje, omogoča vzpostavitev naravnih ekosistemov v mestu. Ozelenjevanje javnih površin in ustvarjanje naravne sence bistveno pripomore k prijetnejši uporabi, zlasti za pešce in kolesarje, s tem pa pozitivno spodbudo k tovrstnim oblikam mobilnosti v mestu (namesto uporabe motornih vozil).

Celovita zasnova obale in obalnega morja je nujna za usklajevanje med vsemi različnimi potrebami in interesi za rabo obalnega prostora in za trajnostno ohranjanje kakovosti in naravnega ravnovesja. Obalni pas predstavlja linijsko potezo, povezovalni element z zaledjem in s sosednjimi območji, zato je nujno k načrtovanju pristopiti večplastno in z vizijo širšega razvoja znotraj obalnega somestja. V okviru celovite obravnave obalnega pasu je pomemben tudi razmislek o varnosti pred škodljivim delovanjem morja zaradi poplavljanja, erozije, omogočanja varne plovbe in drugih rab obalnega morja).

Prostorsko učinkovitejša izraba javnih mestnih parkirišč, uvedba učinkovitih sistemov javnega mestnega potniškega prometa in spodbujanje alternativnih oblik potniških migracij v mestu (pešačenje, kolesarjenje...) so cilji trajnostne mobilnosti v urbanem prostoru, ki predstavlja enega prednostnih razvojnih projektov v mestu. Trajnostna mobilnost v tem pogledu pomeni uporabniško, upravljavsko in energetske učinkovit prometni sistem, prostorsko racionalen in čim manj obremenjujoč za okolje.

6. AKTIVNOSTI ZA REŠEVANJE RAZVOJNIH IZZIVOV IN URESNIČEVANJE ZASTAVLJENIH CILJEV

Za razreševanje razvojnih izzivov in uresničevanje zastavljenih ciljev je pomembno, da je trajnostna urbana strategija načrtovana in se izvaja po korakih:

ANALIZA STANJA,
PREGLED POTREB, POBUD IN ZASTAVLJENIH CILJEV
DELAVNICE IN ANKETIRANJE

NABOR PROJEKTOV
FINANČNO IN IZVEDBENO VREDNOTENJE
IZBOR IN PRIORITETNI SEZNAM PROJEKTOV

PRIPRAVA INVESTICIJSKIH IN PROJEKTHNIH PROGRAMOV IN DOKUMENTOV
PREDHODNE PROSTROSKE PREVERITVE, RAZISKAVE TERENA, PODROBNEJŠE
PRIDOBIVANJE PODATKOV...
FINANČNA KONSTRUKCIJA IN PRIDOBIVANJE FINANČNIH SREDSTEV

USTANOVITEV PROJEKTNE SKUPINE ZA REALIZACIJO PROSAMEZNEGA PROJEKTA

IMPLEMENTACIJA- IZVAJANJE PROJEKTOV

SPREMLJANJE IN VREDNOTENJE UČINKOV

7. ZAKLJUČEK

Urbano območje Koper zajema osrednje območje urbane koncentracije na območju Mestne občine Koper. Tu so zgoščeni vsi najpomembnejši programi, dejavnosti in vsebine, ki predstavljajo nosilce gospodarskega in družbenega razvoja, pomenijo pa tudi glavne okoljske obremenitve.

V urbano območje bodo prevladujoče usmerjeni tudi prihodnji urbani tokovi in pritiski. Uravnotežen prostorski razvoj in usklajenost razvojnih in varstvenih vidikov bodo omogočali razvoj v smeri trajnostno naravnane družbe, gospodarstva in urbane strukture. Skozi uresničevanje razvojne vizije bo urbano območje Kopra utrjevalo in nadgrajevalo urbano kulturo in prepoznavnost ter gospodarsko in družbeno vlogo kot občinsko in regionalno središče.

Kot zaključna faza koncepta trajnostne urbane strategije mesta Koper so za uresničevanje vizije razvoja urbanega območja mesta Koper in doseganje zastavljenih strateških ciljev opredeljeni problemski sklopi in potencialna območja za izvajanje ukrepov trajnostnega urbanega razvoja. Pomembno bo celovito, večplastno in kompleksno pristopanje k razreševanju razvojnih izzivov urbanega območja Koper na prostorski, družbeno-gospodarski in okoljski ravni.

Programi in ukrepi bodo zastavljeni tako, da bodo na več ravneh ali hkrati reševali več problemov in vprašanj s področja kakovosti bivalnega okolja, varnosti življenja v mestih, zdravja, energetske učinkovitosti in uporabe alternativnih virov energije, trajnostne mobilnosti in dostopnosti, spodbujanja inovativnosti in razvoja podjetništva ter socialno vključenost in povezovanje. Poleg vsebinske prepletenosti, soodvisnosti in povezav pa se bo integralnost projektnih rešitev odražala tudi skozi pričakovane učinke v širšem prostorskem kontekstu občine, obalnega somestja, regionalnih in širših okvirih.